

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

KEREITI YA 11

PUDUNGWANA 2018

**SESOTHO PUO YA LAPENG – PAMPIRI YA 3
MEMORANTAMO**

MATSHWAO: 100

Memorantamo ena e na le maegephe a 9.

KAROLO YA A: MOQOQO

POTSO YA 1

1.1 Leshodu ke le tshwerweng.

- Moqoqong ona mohlahlobuwa o lokela ho qoqa a hlahisa hore leha batho ba ka rera ba ba ba etsa bobe mmoho, molato o bewa ho ya bonweng a etsa bobe boo.
- **Dikahare:**
  - Mohlahlobuwa a ka qoqa ka sesosa le mefuta ya boshodu.
  - A ka bontsha ditlamorao tse bosula tsa ho pepeseha ha boshodu tse fumanwang ke ya tshwerweng le hoba ha se yena ya bo rerileng.

[50]

1.2 Botumo bo na le monate wa ho ba le tsohle, empa ka lehlakoreng le leng ke bophelo bo timang motho monyetla wa ho ba le lekunutu.

- Moqoqong ona mohlahlobuwa o qoqa ka makgabane a ho tuma. Motho ya tsebisahalang ha a hloke letho, tjhelete le tse ding di itlela ha bobebe. A boele a bontshe tshitiso e etswang ke ho hloka lekunutu, boikgutso le boimamelo.
- **Dikahare:**
  - Mohlahlobuwa a bontshe ho ratwa ha ya tummeng ke batho bohle.
  - A hlahise hore bona batho bao ba ratang kgabane eo ya bona, ba e tima monyetla wa ho ba le lelapa, le ho etsa eng kapa eng ba sa mo sala morao. A ka fana ka mehlala ya ba dikoranta, ba dimakasine esita le ba ditaba.

[50]

1.3 Moruti ha a a tshwanela ho ba le seabo diketsahalong tsa moetlo. Dumellana kapa o hanane le mohopolo ona.

- Moqoqong ona mohlahlobuwa o kgetha lehlakore. O a dumela hore ke nnete moruti ha a a lokela ho ikopakopanya le meetlo, kapa o hatella hore moruti ha a etse phoso ha a ntse a rera lenseswe la Modimo a bile a tswela pele le ka meetlo ya hae.

Dikahare:

Ba dumellanang le sehlooho:

- Mohlahlobuwa a ka bontsha boleng ba lenseswe la Modimo, ho matlafatsa hore moruti o tshwanela ho phela seo a se rerang kamehla.
- A ka bontsha pherekano e bakwang ke ho kopanya bodumedi le meetlo.
- A fane ka mehlala ya meetlo eo jk kananelo ya bana, lebollo, lefung jj

Ba hananang le sehlooho:

- Mohlahlobuwa a ka bontsha hore moruti o phela le leloko la habo le ikgantshang le ho ipopa ka moetlo wa lona.
- A buelle hore ho rera lenseswe la Modimo ha ho lahlise motho setso sa hae.
- A fane ka mehlala.

[50]

1.4 Selefounu ke sesosa sa kgohlano

- Moqoqong ona mohlahlobuwa o fana ka maikutlo a nahanisisitsweng hantle ka dikgohlano tse bakwang ke disselefounu.
- **Dikahare:**
  - Mohlahlobuwa a hlakise ntlhakemo ya hae ka mehlala.
  - Kgoahlano e ka hlahi dipakeng tsa baratani, banyalani, batswadi le bana, matitjhere le bana ba dikolo jj.

[50]

1.5 Ke ne ke sa tsebe hore ke na le magheka ho fihlela letsatsing leo.

- Moqoqong ona mohlahlobuwa o a pheta kapa o lokodisa diketsahalo tse mo hlahetseng, tse entseng hore a sebedise kelello, a be le magheka.
- **Dikahare:**
  - Mohlahlobuwa a hlahise ketsahalo kapa diketsahalo tse neng di mo phephetsa, ho fihlela a ba le magheka a ho di rarolla.
  - A ka hlahisa se susumedseng hore a be a iphumane hore o ntse a na le maqiti ao a neng a sa a hlokomele.

[50]

1.6 Dithuto tseo re di fumanang dipaleng tsa theleveshene

- Moqoqong ona mohlahlobuwa a ka qoqa ka mananeo a theleveshene ao a a shebellang ka sepheo sa ho ithuta.
- Mohlahlobuwa a bontshe tjantjello le tjheseho ka pale e mo fileng thuto.
- **Dikahare:**
  - mohlahlobuwa a ka pheta ha kgutshwane palenyana e mo fileng thuto.

[50]

1.7 1.7.1 Setshwantsho: Moqoqo wa mofuta ofe kapa ofe.

- Moqoqong ona mohlahlobuwa o boha setshwantsho, mme a hhalose kapa a phete ka seo a se bonang ka tsela e kgodisang e bileng e hlakisa ditaba hantle.
- Moqoqo ona o ka ngolwa ho tswa lehlakoreng lefe kapa lefe, ho latela moelelo o qholotswang ke setshwantsho maikutlong a hao.

[50]

1.7.2 Setshwantsho: Moqoqo wa mofuta ofe kapa ofe.

- Moqoqong ona mohlahlobuwa o boha setshwantsho, mme a hhalose kapa a phete ka seo a se bonang ka tsela e kgodisang e bileng e hlakisa ditaba hantle.
- Moqoqo ona o ka ngolwa ho tswa lehlakoreng lefe kapa lefe, ho latela moelelo o qholotswang ke setshwantsho maikutlong a hao.

[50]

MATSHWAU OHLE A KAROLO YA A: 50

RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQQO – SESOTHO PUO YA LAPENG [MATSHWAO A 50]

Makgetha a ho lekanyetsa		Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE LE MORALO (Tshekatsheko ya seholoho) tlhophiso ya mehopolo le dinttha, kelohloko ya baamohedi ba ditaba, maikemisetsa le maemo	Boemo bo hodimo	28–30 - Nehelano e bontshang kutlwisiso e babatsehang ya seholoho e supang bokgoni bo ikgethang - Mehopolole bontsha boqhetseke, e phephetsa monahano mme ke e sutsitseng; - e hlophisitswe hantle ka tsela e ikgethang/babatsehang mme e momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	22–24 - Nehelano e ralehileng hantle haholo; - Mehopolole tsamaellana le seholoho ka bottalo, e a kgahlisa mme e na le bopaki ba mehopolo e sutsitseng; - e hlophisitswe hantle haholo ka tsela e ikgethang mme e momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	16–18 - Nehelano ke e kgotsofatsang dithokeho - Mehopolole momahane ka tsela e kgotsofatsang le e kgodisang - e hlophisitswe hantle ka tsela e utlwisisehang mme e momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	10–12 - Nehelano e momahane mona le mane - Mehopolole ke e seng ya boiqapelo mme e sa hlakang - Ho na le bopaki bo seng bokae ba tlhophiso le momahano ya mosebetsi	4–6 - Nehelano e tswile lekoteng ho hang - Mehopolole ke e sa tsepamang e dubakaneng - Ha e utlwahale mme dinttha di a phetakawa - Ha e a hlophiswa ka tshwanelo le momahano ha e yo
MATSHWAO A 30	Boemo bo tlase	25–27 - Nehelano e tswileng matsoho le ha e haellwa ke dinttha tse ikgethang tsa moqoqo o babatsehang - Mehopolole ke e sutsitseng mme e bontsha boqhetseke; - e hlophisitswe hantle ka tsela e bontshang bokgoni mme e momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	19–21 Nehelano e radilweng hantle - Mehopolole ke e loketseng mme e thahassellisang - e hlophisitswe hantle ka tsela e ikgethang mme e momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	13–15 - Nehelano e a kgotsofatsa le ha e sa hlaka mona le mane - Mehopolole momahane le ho kgodisa ka tsela e mahareng; - ho na le tlhophiso le momahano e itseng ho kenyeditswe le selelekela, mmele le qetelo.	7–8 - Nehelano boholo e tswile lekoteng - Mehopolole ha e a momahana ka tshwanelo mme e a lalehisa - Nehelano ha e na bopaki ba tlhophiso le momahano	0–3 - Boiteko ha bo yo ba ho arabela seholoho - Mehopolole tswile lekoteng ka ho phethahala, ha e a nepahala - nehelano ha e a tsepama seholohong, mme e dubakane
Makgetha a ho lekanyetsa		Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
PUO,SETAELE LE TOKISO YA DIPHOSO Sehalo, rejisetara, setaele le, tloltlontswe di loketsese phleo ka tsela e babatsehang, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo; tshusumetsa le maemo, kgetho ya mantswa, tshebediso ya puo le tlwaelo, matshwo a ho bala le mopeleto	Boemo bo hodimo	14–15 - Sehalo, rejisetara, setaele le tloltlontswe di loketsese phleo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo haholo; - tshebediso ya hae ya puo e a ikgetha, mme e bontsha boitshapo ka tsela e tsotehang - o sebedisitsa sehalo se matla mme se susumetsang ka tsela e ikgethang - o batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto - o radiliwe ka bokgoni bo tsotehang	11–12 - Sehalo, rejisetara, setaele le tloltlontswe di loketsese phleo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo; - tshebediso ya puo e matla mme ho sebedisitsa sehalo se loketseng ka nako tsohle; - boholo ba mosebetsi ha o na diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto - o radiliwe hantle ka tshwanelo	8–9 - Sehalo, rejisetara, setaele le tloltlontswe di loketsese phleo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo; - tshebediso ya puo ke e loketseng, mme e fetisa moelego ka tshwanelo - puo ya bonono ke e loketseng mme e sebedisitswe ka tshwanelo - O radiliwe ka tsela e mahareng feela	5–6 - Sehalo, rejisetara, setaele le tloltlontswe di loketsese phleo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo; - tshebediso ya puo ke e loketseng, mme e fetisa moelego ka tshwanelo - puo ya bonono ke e loketseng mme e sebedisitswe ka tshwanelo - O radiliwe ka tsela e mahareng feela	0–3 - Puo e sebedisitsweng ha se e utlwisisehang; - sehalo, rejisetara, setaele le tloltlontswe di loketsese phleo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo; - tshebediso ya tloltlontswe e haellang haholo hoo nehelano e sa utlwisisehang
MATSHWAO A 15	Boemo bo tlase	13 - Tshebediso ya puo ke e nepahetseng mme e susumetsang sehalo sa tema - o batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto - o radiliwe ka bokgoni bo tsotehang	10 - Tshebediso ya puo ke e sefutho mme e loketseng maemo - sehalo ke se matla mme se loketseng - ho na le diphoso tse seng kae tsa puo le tsa mopeleto - o radiliwe hantle	7 - Tshebediso ya puo ke e kgotsofatsang le ha ho na le ho sa tsamaelane mona le mane - kakaretso sehalo ke se loketseng le ha puo ya bonono e le e haellang	4 - Puo ke ya motheo feela mme e sebedisitswe ka tsela e haellang - popeho ya dipolelo ke e tshwanang e se nang motswako - tloltlontswe e haella haholo feela	
SEBOPHEHO Makgetha a tema: Popeho ya dipolelo le kgodiso ya diratswana le bolelele bo hlokeheng		5 - Kgodiso ya seholoho ke e babatsehang - katoloso ya dinttha ke e ikgethang - dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e ikgethang	4 - Dinttha ke tse loketseng mme tse hodisang seholoho - momahano e bopilweng ke e supang bokgoni - dipolelo le diratswana di loketsese nehelano mme di fapafapanngwa ka tshwanelo	3 - Dinttha tse loketseng di hodisa seholoho ka tsela e mahareng - dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e mahareng - moqoqo o ntse o hlahisa moelego	2 - Tse ding tsa dinttha ke tse utlwahale - dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e mahareng - Moqoqo o ntse o hlahisa moelego	0–1 - Dinttha tsa bohlokwa di a haella - dipolelo le diratswana tse hlahisweng ke tse fosahetseng - moqoqo ha o na moelego o lebelletsweng
MATSHWAO A 5		40–50	30–39	20–29	10–19	0–9
MATSHWAO						

KAROLO YA A: MOQOQO

**MATSHWAO A SEBEDISWANG HO BONTSHA DIPHOSO HA HO TSHWAUWA
MOQOQO SENOTLOLO SA HO TSHWAYA:
SEKALA SA HO TSHWAYA MOQOQO
MATSHWAO: [50]**

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo / dikgutsufatso
Dikahare le Moralo	30	DM =
Puo, Setaele le Tokiso ya diphoso	15	PST =
Sebopeho	5	Seb =
Matshwao ohle	50	

Ditaelo ho motshwayi:

- Mohlahlobuwa o lokela ho ngola ka sehlooho se le SENG feela karolong ya A.
- Karolo e nngwe le e nngwe e na le ruburiki ya yona.
- Sebedisa diruburiki tseo o di fuweng ho tshwaya tema e nngwe le e nngwe.
- Ha mohlahlobuwa a tswile lekoteng nehelanong etsa tsena tse latelang:
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao bakeng sa dikahare ho ya ka kgato ya pele feela.
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao a tshebediso ya puo ho fell a kqatong ya pele feela.
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao a sebopeho ho fell a kqatong ya pele feela.

Tataiso bakeng sa ho tshwaya ditema

Batshwayi ba etse tse latelang ha ba tshwaya:

Ho sehellwe lenseswe kapa polelo e fosahetseng mola ho be ho bontshwe mofuta wa phoso ka hodima lenseswe/polelo ka tshebediso ya matshwao a latelang:

- / bakeng sa ho arola mantswe a ngotsweng a kopantswe empa a lokela ho arohana;
- -,+ bakeng sa ho kopanya mantswe a arhantsweng empa a ngolwa a kopane;
- **Mn** bakeng sa mongolo (orthography) o fosahetseng;
- **Mp** bakeng sa mopeleto o fosahetseng;
- **Mt** bakeng sa tshebediso e fosahetseng ya matshwao a puo, kapa ho ngotswe letshwao moo le sa hlokeheng teng;
- **P** bakeng sa tshebediso ya puo ka tsela e fosahetseng/e sa amoheleheng kapa eo e seng ya setlwaedi;
- ^ bakeng sa lenseswe kapa karolwana ya lenseswe le/e silweng pakeng tsa mantswe a mang;
- // bakeng sa ho qala seratswana se setjha/ho arola diratswana

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO

POTSO YA 2

2.1 NALANE YA BOPHELO BA MOFU/OBITJHUARI

- Ke mofuta wa tema e ngolwang ka ditaba tsa motho ya seng a hlokahetse.
- Dintlha tse latelang di elwe hloko:
  - mofu ke mang, batswadi ba hae ke bomang, ke wa bokae;
  - o hlahile neng (letsatsi, kgwedi, selemo);
  - o hlahetse kae (lebitso la sebaka e seng sepetlele);
  - kgolo ya mofu, ho kenyelletswe le tsa dikolo;
  - tsa mosebetsi le dikatleho tsa hae;
  - tsa lenyalo;
  - sesosa sa lefu le bao a ba siyang;
  - seboko sa mofu.

[25]

2.2 LENGOLO LA SETSWALLE/SETLWAEDI

- Aterese e nngwe, ke ya mongodi, mme e ngolwa ho tloha hodimo bohareng ba leqephe ho ya letsohong le letona.
- E ngolwa ka mokgwa wa boloko, mme e qetella ka letsatsi/mohla, ho tlolwe mola pele ho letsatsi.
- Ho tlolwe mola e be ho ngolwa tumediso ka lehlakoreng le letshehadi.
- Tumediso e be ya setswalle ho nto tlolwa mola.
- Seratswana sa selelekela se ba sekgutshwane, mme se omela ditaba feela.
- Mmele wa lengolo o ahwe ka diratswana tse seng kae, mme ke mona moo mongodi a nontshang ditaba tsa hae teng.
- Qetelo ke e kgutshwane e phethelang ditaba. Ha ho hlokehe fane.
- **DIKAHARE:**
  - ho kgothatsa motswalle ka ho hlokahallwa ke moholwane kotsing ya terene e tjheleng.
  - rejistara e be ya ho fetisa matshediso.

[25]

2.3 PUO

- Puo ke tema e reretsweng ho mamelwa mohla monene ke letshwele la batho.
- E ka nna ya ba le motlae kapa qotso e tla hokahana le puo.
- Mohlahlobuwa a hlophise le ho latellisa dintlha ka boqhetseke hore puo e phalle.
- **Dikahare:**
  - Sebui se itsebise, se lebohe le ho fumanthwa monyetla.
  - Ho utlwahale sepheo sa ho fana ka puo.
  - Kgothaletso ho batswadi ho nka karolo thutong ya bana ba bona.
  - Kgokahano ya ngwana, titjhere, le motswadi e toboketswe.

[25]

2.4 RAPOROTO

- Raporoto e ngolwa ka mora diphuputso tse ileng tsa etswa, kapa ka mora ketsahalo e bonweng ka mahlo.
- E fupere dintlha tsa bohlokwa kaofela, mme sehalo ke sa semmuso.
- Sebopeho e be se loketseng tlaleho ena.

- **Dikahare:**
  - E be le sehlooho se hohelang
  - Ho hlahiswe ditaba kapa dintlha tseo ho tlalehwang ka tsona; boshodu ba dikgomo bo ntseng bo ata.
  - Mokgwa wa tshebetso
  - Diphumano
  - Diqeto
  - Ditlhahiso / ditshisinyo
  - Qetellong e be lebitso ka botlalo, motekeno le mohla

[25]

2.5 LENGOLO LA SEMMUSO

- Aterese ya mongodi e tloha bohareng e ya letsohong le letona, ho tlolwe mola ho ngolwe mohla;
- Lebitso le fane ya mongodi di hlahelle ka hodima aterese ya mongodi;
- Aterese ya moamohedi e qale ka boemo ba ya ngollwang jk Mohlophisi, mme yona e ka lehlakoreng le letshehadi;
- Tumediso ke ya semmuso, e ngolwa e le, Monghadi/Mofumahadi/ Mofumahatsana;
- Sehlooho sa ditaba se ngolwe ka mongolo o moholo kapa se sehellwe;
- Ditaba di tobe ntlha ya ho kgathatseha ka ho utsuwa ha bana ho ntseng ho ata, ho ka hlahiswa le malebela le tharollo;
- Qetello ke ya semmuso, e nang le lebitso le fane di latelwe ke sikinetjhara/motekeno.

[25]

2.6 PUISANO

- Puisano ke tema e ngolwang ho hlahisa puisano e teng pakeng tsa batho ba babedi kapa ho feta.
- Lebitso la sebui le ngolwa ka letsohong le letshehadi la leqephe, le bile le latelwa ke letshwao la kgutlopedi (jk Tiisetso:)
- Puisano e itshetlehe hodima dintlha tsa mmapa wa monahano.

Dikahare:

- Mohlahlobuwa a matlafatse mabaka a moithuti wa Tsa Bohahlaudi ka tsela e hohelang jk menyetla ya mesebetsi e sa tlamelleng moithuti ho ya Yunivesithi, menyetla ya ho ipulela kgwebo jj.
- A boele a hatelle bohlokwa ba Tsa Tema ka ho hlahisa dintlha tse kang; temo ke phepo ya bohle, e fana ka boikemelo, e leleka bofutsana le tlala jj.

[25]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B (25 x 2): 50
MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 100

RUBURIKI YA HO LEKANYETSA TEMA YA KGOKAHANO – SESOTHO PUO YA LAPENG [MATSHWAO A 25]

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE, MORALO LE SEBOPEHO Tshekatsheko ya sehlooho le mehopolo Tlhophiso ya mehopolo Kelohloko ya maikemisetso, baamohedi ba ditaba, le maemo MATSHWAO A 15	13–15 - Nehelano e babatsehang ya sehlooho e supang bokgoni bo ikgethang - Mehopolo e matla e butswitseng - Tsebo e batsi ya makgetha a mofuta ona wa tema - Nehelano ha e kgere e tsepame sehollohon - Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng, tse hhalositsweng ka botebo, mme dintilha di tshehetsta sehollooho - Sebopetho ke se loketseng se nang le diphoso tse mmalwa	10–12 - Nehelano e ntle haholo e bontshang tsebo e ntle ya makgetha a mofuta ona wa tema - Nehelano ha e kgere e tsepame sehollohon - Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng, tse hhalositsweng ka botebo, mme dintilha di tshehetsta sehollooho - Sebopetho ke se loketseng se nang le diphoso tse mmalwa	7–9 - Nehelano e lekaneng e bontshang tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema - Nehelano ha e a tsepama sehollohon ka ho phethahala ho na le ho kgere ho itseng - Mehopolo le dikahare di na le momahano e amohelehang - Ke dintilha tse itseng feela tse tshehetsang sehollooho - Ka kakaretso sebopetho ke se loketseng empa se nang le diphoso tse itseng	4–6 - Nehelano ya motheo e bontshang tsebo ya makgetha a itseng feela a mofuta ona wa tema - Nehelano e na le tsepama e itseng feela sehollohon empa e a kgere - Mehopolo le dikahare ha se ka mehla di momahaneng - Seholloho se tshehetswa ke dintilha tse itseng feela - Sebopetho se foofa feela, mme se na le bohlotsa bo boholo	0–3 - Nehelano e totobatsa kgaello ya tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema - moeleso o nyotobetswa ke ho kgere ho hoholo - Mehopolo le dikahare ha di na momahano - Ke dintilha tse mmalwa haholo tse tshehetsang sehollooho - Ha ho na boiteko bo entsweng ho sebedisa sebopetho se nepahetseng
PUO, SETAELE LE HO HLAOLA DIPHOSO Sehalo, rejistara, setaele, maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo. Tshebediso ya puo, tlwaelo ya tshebediso ya puo, kgetho ya mantswe, matshwao a ho bala le mopeleto MATSHWO A 10	9–10 - Sehalo, rejistara, setaele, le tlotlontswe di loketse ka ho fetisa maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo - Tshebediso ya puo e nepahetse e bile e bopehile hantle - Nehelano ha e na diphoso	7–8 - Sehalo, rejistara, setaele, le tlotlontswe di loketse ka ho fetisa maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo - Ka kakaretso tshebediso ya puo ke e nepahetseng e bileng e bopehile hantle - Tshebediso ya tlotlontswe e ntle haholo - Nehelano boholo ha e na diphoso	5–6 - Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo - Nehelano e na le diphoso tse itseng tsa tshebediso ya puo - Tshebediso ya tlotlontswe ke e lekaneng - Diphoso ha se tse nyotobetsang moeleso	3–4 - Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe ha di a lokela maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo hantle - Tshebediso ya puo e fosahetse e bile e tletse diphoso tse ngata - Tshebediso e seng kae ya tlotlontswe - Moeleso o nyotobetsse	0–2 - Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe ha di dumellane le maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo - Nehelano e tletse diphoso e dubakane - Tlotlontswe ha e dumellane le maemo - Moeleso o nyotobetsse haholo
MATSHWAO	20–25	15–19	10–14	5–9	0–4

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE

**SENOTLOLO SA HO TSHWAYA:
SEKALA SA HO TSHWAYA DITEMA TSA KGOKAHANO
MATSHWAO: [25]**

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo / dikgutsufatso
Dikahare le Moralo ke Sebopoho Puo, Setaele le Tokiso ya diphoso	15 10	DMS = PST =
Matshwao ohle	25	

Ditaelo ho motshwayi:

- Mohlahlobuwa o lokela ho ngola ka dihlooho tse PEDI karolong ena.
- Karolo e nngwe le e nngwe e na le ruburiki ya yona.
- Sebedisa diruburiki tseo o di fuweng ho tshwaya tema e nngwe le e nngwe.
- Ha mohlahlobuwa a tswile lekoteng nehelanong etsa tsena tse latelang:
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao bakeng sa dikahare ho ya ka kgato ya pele feela.
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao a tshebediso ya puo ho fell a kgatong ya pele feela.
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao a sebopoho ho fell a kgatong ya pele feela.

Tataiso bakeng sa ho tshwaya ditema

Batshwayi ba etse tse latelang ha ba tshwaya:

Ho sehellwe lenseswe kapa polelo e fosahetseng mola ho be ho bontshwe mofuta wa phoso ka thoko ka tshebediso ya matshwao a latelang:

- / bakeng sa ho arola mantswe a ngotsweng a kopantswe empa a lokela ho arolwa;
- -,+ bakeng sa ho kopanya mantswe a arotsweng empa a ngolwa a kopane;
- **Mn**bakeng sa mongolo (Orthography) o fosahetseng;
- **Mp**bakeng sa mopeleto o fosahetseng;
- **Mt** bakeng sa tshebediso e fosahetseng ya matshwao a puo, kapa ho ngotswe letshwao moo le sa hlokeheng teng;
- **P** bakeng sa tshebediso ya puo ka tsela e fosahetseng / e sa amoheleheng kapa eo e seng ya setlwaedi;
- ^ bakeng sa lenseswe kapa karolwana ya lenseswe le / e siilweng pakeng tsa mantswe a mang.
- // bakeng sa ho qala seratswana se setjha.